

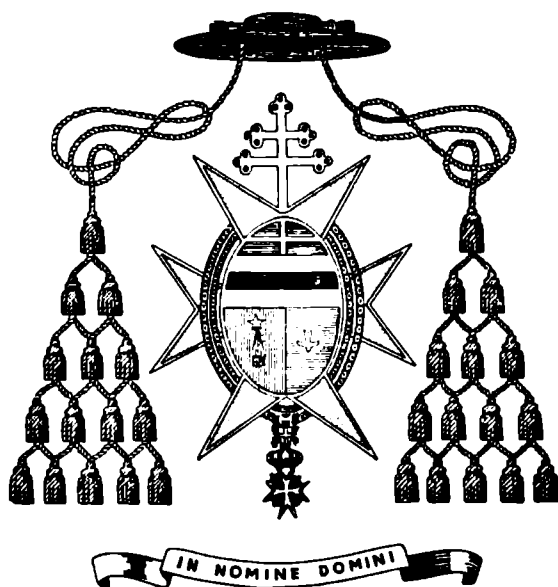
O KŘESŤANSKÉM MANŽELSTVÍ

PASTÝŘSKÝ LIST

O KŘEŠŤANSKÉM MANŽELSTVÍ

PASTÝŘSKÝ LIST

JEHO EMINENCE NEJDŮSTOJNĚJŠÍHO PÁNA
KARLA KARDINÁLA KAŠPARA,
ARCIBISKUPA PRAŽSKÉHO
A PRIMASA ZEMÍ BÝVALÉ KORUNY ČESKÉ

KAREL,

**Římské Církve svaté kardinál kněz titulu sv. Vitala, z Boží a Apoštolské Stolice
milosti kníže arcibiskup pražský a primas zemí bývalé koruny České,**

**vzkazuje důstojnému duchovenstvu a milým věřícím
pozdrav a požehnání ve jménu Páně.**

Drazí v Kristu!

V měsíci květnu, kdy luhy i sady hýří nádherou květů a celá Boží příroda je zalita hřejivým jasem slunečních paprsků, každé srdce okřívá a v duších se probouzejí nové naděje. Člověk, unesen bohatostí a krásou vonných květů, bezděky cítí, že ani není hoden všech těch klenotů Božích a ohlíží se po bytosti, které by je obětoval. To pocítovali již pohanští národové; vybájili si bohyně jara; domnívali se, že bohyně Vesna jde světem, vyluzujíc ze země květy a plody, a přinášeli jí květy za oběť. My křesťané známe skutečnou bytost, plně zasluhující, aby všechno stvoření jí pělo písně chvály, díky a lásky, poněvadž přivolala světu, kletbou stíženému, jaro nového života. Je to blahoslavená Panna Maria, Matka Boží. Křesťanský lid ji nazývá Královnou máje a shromažďuje se v květnových večerech ve chrámech a kaplích, před její obrazy klade květy, uctívá ji radostnými písněmi a vylévá jí své srdce, plné důvěrných proseb. Věřící duše pocítují v těch blahých chvílích, že Panna Maria je skutečně jim nablízku, přijímajíc laskavě projevy jejich oddanosti a splácejíc je přísliby své mateřské ochrany a pomoci.

Úcta mariánská vyvolala nejkrásnější květy v lidské kultuře. Kolik básníků, malířů, hudebníků nadchla k nejušlechtlejším výtvorům umění! Co obětavosti a hrdinství vzbudila k úlevě trpícím a slabým! Jaké rajské květy ctnosti a svatosti se rozvily v tisícerych duších její péčí! A to je také úkolem Marie Panny: mateřsky ochraňovati duše, povznášeti je a vésti k Ježíši Kristu.

Proto též v této těžké době je třeba přimknouti se co nejpevněji k této nebeské Matce, jak to činili naši předkové ve dnech soužení a nebezpečí. Krásně nás k tomu povzbuzují slova svatého Bernarda:

»Kdožkoli pozoruješ, že v příbojích tohoto světa jsi spíše vlnami a bouřemi zmítán než po zemi kráčíš, neodvracej očí od jasu této Hvězdy, nechceš-li býti přívaly pohlcen. Vzdouvají-li se vichry pokušení, narážíš-li na úskalí soužení, na Hvězdu zírej, Marii vzývej... V nebezpečích, úzkostech, v pochybnostech na Marii vzpomínej, k Marii vzhlížej! Ať nezmizí se rtů tvých její jméno, ať nemizí ze srdce... Když ji následuješ, nesejdeš na scestí; když ji vzýváš, nezoufáš; na ni když myslíš, nepoblouďíš; ona-li tě chrání, jsi bez obav; ona-li tě vede, neunavíš se; ona-li ti milostiva, dospěješ cíle.« (Homil. super Missus.)

Avšak týž světec zdůrazňuje: »Abys dosáhl její pomocné přímluvy, neuchyluj se od vzoru jejího života!«

Chceme-li si tudíž zajistiti pomoc této nebeské Prostřednice, která svou přímluvou vše zmůže u trůnu Božího, je třeba, abychom se osvědčovali vskutku jako její věrné dítky. Dítě jevívá na sobě podobu své matky a také v povaze a chování dítěte se odráží vlastnosti matčiny. Každá dívka, každá žena má se zhlížeti v jasném zjevu přesvaté Panny a Matky, a uvědomovati si důstojnost, k níž byla povznesena právě její zásluhou; každý jinoch a muž má viděti v Panně Marii ideál krásy a ctnosti, a učiti se, jak pohlížeti na ženu. Leč, bohužel, v naší době duch nevěry a vzpoury odtrhl duše od úcty mariánské, od tohoto zdroje mravní čistoty a síly, z něhož tak hojně čerpaly minulé generace, i není divu, že se objevily zdrcující následky této emancipace.

Volalo se: »Postavte ženy naroveň mužům! Pryč se zaostalými názory na manželství, rodinu a výchovu! Přejte volného styku dospívajícím jinochům a dívkám! Vraťme se k přírodě!«

A nyní — dokonce i ti, kdož ještě donedávna provolávali heslo pokroku a mravní uvolněnosti, volají: »Povzňte ženu! Chraňte mateřství! Zabráňte usmrcování dítek! Uchovejte národ od vymření!«

Do takového tedy smutného stavu přiveden byl národ uplatněním oněch chlubi- vých pokrokových hesel? Tak děsivé vystřízlivění nastává po opojení z vábivé mravní volnosti?

Ale kéž aspoň toto trpké ovoce — znehodnocení ženy, rozvrat rodin, ohrožení potomstva — přivede národ zpět k poznání, že Církev Boží měla pravdu, když důtklivě a usilovně varovala před změnou názorů na manželství, rodinu a výchovu mládeže. Kéž aspoň nyní se pozná, že zpronevěra zákonům Božím se mstí již na tomto světě!

Zákony Boží se nemění. Nemění se zákony přírodní. Jaký zmátek, jaký rozvrat by nastal ve světě, kdyby zákony, ovládající vesmír, se změnily! Kdyby se změnil zákon přitažlivosti, seskupení prvků. Jaké pohromy mohou způsobiti poruchy atmosférické, ač i ty se dějí v mezích přírodních zákonů! Poruchou zákonů přírodních byl by život na zemi prostě znemožněn. A jako zákony fyzické jsou trvalé, právě tak jsou i mravní zákony nezměnitelné. Bůh neodvolal ještě žádného ze zákonů Desatera a nejvyšší zákonodárce lidstva Ježíš Kristus výslovně prohlásil, že »nepomine jediné písmě nebo jediná čárka ze zákona« (Mat. 5, 18). Co bylo přísným příkazem ve století prvním, desátém, osmnáctém, zůstává stejně příkazem století dvacátého. Co bylo hříchem v dobách minulých, zůstane zakázáno i pokolením budoucím.

Uvolňovací snahy moderního liberalismu došly odezvy i ve světském zákonodárství a dosáhly uzákonění rozlučitelnosti manželství, ba dožadovaly se dokonce i beztrestnosti pro zločiny, spáchané na klíčícím životě. Tyto zásahy do výsostného práva Božího nemohou zůstatí bez trestů a jest naším vroucím přáním, jež nám vnuká láska k národu a všem jeho příslušníkům, aby odvoláním takovýchto zásahů do práv Božích byly tresty Boží odvráceny.

Zákony o manželství, jež je zdrojem budoucích pokolení, byly slavnostně prohlášeny samým Bohem již na počátku lidských dějin. »Rosťte a množte se a naplňte zemi« řekl Bůh, žehnaje prarodičům, a jednotu i nerozlučnost manželství vyhlásil slovy: »Budou dva v těle jednom.« Spasitel lidstva Ježíš Kristus, jenž povznesl man-

želství na svátost, odvolal jisté výjimky »pro tvrdost lidu« dříve připuštěné, a potvrdil původní ustanovení, dodal: »Proto, co Bůh spojil, člověk nerozlučuj.«

Již v minulé století papež blahé paměti Lev XIII., pozoruje pokusy liberalismu zasahovati do práv Božích, vydal encykliku »Arcanum divinae sapientiae« (10. února r. 1880), v níž odsoudil novodobé bludné názory na manželství a rodinu. Na zdánlivě reformní snahy odpověděl slovy sv. Tomáše Akvinského: »Cokoliv se odchýlilo od svého původního stavu, může se vrátiti zpět v původní a své přirozenosti přiměřený stav jenom tehdy, když se to zase uspořádá podle myšlenky Boží, která je pravzorem správnosti.« (Summa th. I., IIae, q. 91a 1.—2.). Ale útoky liberalismu, živěného zednářstvem, se nezastavily a působily další mocné průlomy do řádu Bohem stanoveného. Proto Svatý Otec Pius XI. vydal okružní list »Casti connubii« o křesťanském manželství, v němž způsobem jasným a nynější době přiměřeným pojednává o všech choulostivých otázkách tohoto oboru. Poukazuje tu na soustavný boj proti posvátnosti manželství a mravní čistotě. Praví: »Svatost manželství je šlapána a zesměšňována nikoli již jen potají a v přítmí, nýbrž veřejně, beze všeho studu, v divadlech, románech, v milostných a humoristických povídkách, v kině, rozhlasových přednáškách, zkrátka všemi vynálezy novější vědy; rozluky, cizoložství, ba i nejhanebnější neřesti se buď vychvalují nebo aspoň podávají v takových barvách, že se úmyslně vyvolává dojem, jako by na nich nebylo žádné viny nebo hanebnosti.

Nechybí ani knih, které jsou drze prohlašovány za vědecké, které však ve skutečnosti mají jen vědecký nátěr, aby se mohly tím snáze vetřiti i tam, kam by se jinak nedostaly. Nauky, které jsou v nich šířeny, jsou vychvalovány jako vymoženosti moderního badavého ducha, to jest onoho ducha, který prý, zhostiv se všech starých předsudků, jde jediné za pravdou a který mezi tyto zaostalé názory odkazuje a zahazuje také zděděnou křesťanskou nauku o manželství. A tyto názory se očkují lidem všech vrstev, dospělým i mladistvým; a zvláště mladistvým se osnují nástrahy nadmíru nebezpečné, poněvadž této kořisti je možno snáze se zmocniti.« (Enc. Casti con. II, 1.)

Bylo by záhodno připomenouti a zdůrazniti i další stati této významné encykliky, zvláště ty, v nichž Náměstek Kristův uvádí normy pro život manželský, ale odkazují vás, křesťanští manželé, i vás, kteří se k manželství připravujete, abyste si sami pozorně četli onen pastýřský list. Nepochybujeme, že také horliví duchovní správcové příležitostně vám podávají ony nauky Svatým Otcem předložené.

Vděčně uznáváme vážné snahy vedoucích vládních činitelů napravit osudné omyly a škody minulých let a připojujeme se rádi ke všem akcím, podnikaným za tím účelem. Ale ovšem nutno zdůrazniti, že náprava musí vycházeti od kořene, a tento kořen je náboženství, neboť Bůh sám stanovil zákonem přirozeným i zjeveným řád pro manželství a rodinný život. Při tomto stěžejním úkolu nelze, jak se bohužel dalo, odbývati křesťanský řád zednářským rčením, že náboženství je věcí soukromou. Chrání-li stát církevní zájmy, chrání tím zájmy své vlastní, zájmy národa. Jinak by slibovaná obnova v duchu křesťanském zůstala pouhou frází a vězeli bychom dále v pohanství, jehož plody se tak neblaze projevíly.

Aby pak bylo jasno, oč běží a v čem nutno zjednati radikální nápravu, podáváme zde hlavní směrnice.

Předně nutno uznávati jako nespornou skutečnost, že lidská přirozenost jest porušena, což se projevuje zejména odbojem nižších mohutností proti vládě ducha. Jen s velikým úsilím a s přispěním milosti Boží může přemoci člověk své pudy a náruživosti. Tento denní zápas je údělem člověka na zemi, aby za věrnost přijal odměnu zde i na věčnosti. Zejména jest sváděti neustálý boj proti pudu, který od Boha jest v člověka vložen k rozmnožení lidského pokolení, ale který předčasně se probouzí a snadno vybočuje ze stanovených mezí. Tento boj však je značně usnadněn, vzdáleno-li od člověka vše, co by tuto náklonnost rozněcovalo a dráždilo. Bůh vložil do duše lidské strážce čistoty — stud. Je třeba pečovati, aby tento strážce si uchoval svou bdělost a citlivost, a chrániti mládež i dospělé všeho, co stud dráždí, otupuje a ubíjí. V této věci se, bohužel, naše doba hrozně prohřešuje. Bez ostychu se otiskují a vy-

stavují obrazy, jež dráždí smyslnost, biografy si dělají reklamu téměř výhradně jen snímky neslušnými, na štítech obchodů a v insertech se nabízejí veřejně nemravné prostředky, ďábelské vynálezy, jejichž nabízení a užívání je trestuhodné. Pod heslem »návratu k přírodě« dovoluje se mladým lidem různého pohlaví, aby se potulovali po lesích a prodlévali spolu v chatách, zavedlo se společné koupání a procházky v koupacích úborech. Jugoslávští biskupové byli nuceni veřejně protestovati právě proti českým návštěvníkům lázní, kteří k pohoršení tamního lidu se procházeli v takových úborech po ulicích a nestyděli se tak vkročiti i do chrámu Páně. Těmto všem zjevům dlužno rázně čeliti nejen změnou mravních názorů a protesty, ale i zákonitými opatřeními.

Za účelem sňatku je zajisté nutno, aby se snoubenci navzájem seznámili a mohli usouditi, je-li naděje na trvalé klidné spolužití. Ale právě v tomto období mají prokázati, dovedou-li se ovládati, neboť manželství vyžaduje stálé obětavosti a sebezáporu. Ať je si každá dívka vědoma, že nemůže přinést svému snoubenci cennějšího věna nad mravní čistotu a neporušenost, a má také právo požadovati totéž od svého snoubence. Nechť vidí mladý muž ve své snoubence budoucí matku svých dětí a ať si počínají tak, aby na ně později jejich děti mohly patřiti s posvátnou úctou.

Manželství mezi křesťany není pouhá občanská smlouva, nýbrž svátost, úkon náboženský, jenž se řídí zákony Kristovými a uzavírá se nerozlučně před autoritou církevní. Stávalo se i v dřívějších dobách, že se průběhem života manželského dostavily potíže, někdy i velmi vážné, ale při vzájemné dobré vůli a u vědomí slibu věrnosti, učiněného před Bohem, šťastně se překonaly, a manželé, ohněm zkoušky zoceleni, byli sobě tím více oddáni. Dnes však, když rozvody a rozluky se zákonem dovolují, i sebelepší neshoda se bere za záminku k roztržení manželského svazku.

Manželé ovšem musí bděti nad sebou a modlitbou a náboženským životem se posilovati, aby si povinnou věrnost zachovali. Ale právě nedostatek živé víry je příčinou uvolnění mravnosti a tím i příčinou manželských rozluk. Právem bylo řečeno, že statistika rozvodů je statistika nemravnosti.

A statistika nám odhaluje hroznou skutečnost: Již r. 1922 bylo u nás rozloučeno 6187 manželství, v následujících letech vždy přes 5000. Od r. 1932 počet rozluk prudce roste až na 8608 případů v roce 1936. Přitom nejvíce v Čechách, o 50 proc. víc než na Moravě. Celkem od převratu bylo na území bývalé republiky rozloučeno přes 115.000 manželství.

Jak těžce doplácí národ na to, že rozluky byly usnadňovány! Jak dlouho budou pykati děti za nepochopitelnou a trestuhodnou lehkomyšlnost svých otců a matek!

Pojátkem manželské lásky je dítě. A také největší počet rozluk připadá na manželství bezdětná — většinou asi úmyslně bezdětná — nebo na sňatky s jediným dítětem.

Dítě — ten nejvzácnější plod manželství — stává se i v mnoha pravoplatných manželstvích nevitáným hostem, zejména je-li to třetí a další dítě. Tu setkáváme se s osudným moderním názorem na poměr muže a ženy. Myslí se, že jejich spojení má sloužiti jedině tomu, aby si zpříjemnili život. Avšak podle úmyslů Božích city lásky a radosti, plynoucí ze svazku muže a ženy, mají sloužiti k tomu, aby tím ochotněji na sebe brali těžké povinnosti, jež jim tento svazek ukládá. A hlavním úkolem manželů jest roditi a vychovávat Bohu děti. Není dovoleno osobovati si to, co je příjemné, a vylučovati, co je obtížné. Počínání, směřující k tomu, aby se zabránilo vzniku nového života, příčí se údělu manželství a je tudíž hříšné, jak důrazně připomíná ve zmíněné již encyklice Sv. Otec Pius XI.

Příčinou, proč někteří manželé se brání zrození dítěte, bývá někdy obava vzhledem k fyzickému stavu matky. Ale zkušenost dokazuje, že dítě zpravidla přináší neb upevňuje matce zdraví. Právem dí biskup Ketteler: »Ženy neumírají pro děti, které rodí, nýbrž pro ty, kterých nerodí.« Lépe by učinily matky, kdyby se utíkaly k Pánu Bohu a k Matce Boží, jejíž pomoc se tolikrát osvědčila, nežli když se dávají děsiti neodpovědnými osobami.

Jiné, zvláště dobře situované ženy se vyhýbají mateřství z pohodlí a nechuti ke starostem, jež by jim bránily oddávati se světským požitkům, což jest neomluvitelné a trestuhodné. Není hoden života, kdo ho jiným nepřeje.

Většina manželů se však obává nového přírůstku do rodiny z obavy, že by při nedostatečných příjmech dalších dětí neuživili. Tu však třeba míti na paměti, že Bůh, který dítěti život dává, jest jeho Otcem a jemu náleží péče o ně. Dovede-li se Bůh postarati o každé ptáče, kterak by se nepostaral o dítě, které stvořil a které na křtu svatém si přisvojil? V této věci nesmí se počítati s tužkou v ruce, nýbrž s vírou a důvěrou v srdci. Zkušenost učí, že v chudých dělnických rodinách, kde je řada dětí, nebývá nedostatku — Bůh jako by tajemně rozmnožoval chléb — a spočívá na nich zvláštní nebeské požehnání. Také Pán Bůh uděluje mimořádné dary a schopnosti právě dětem z velmi početných rodin. Všimněte si jen vynikajících osobností, jež tvořily naši národní kulturu:

František Palacký měl 12 sourozenců, Josef Jungmann 10, Bedřich Smetana 10, Svatopluk Čech 16, Václav Vladivoj Tomek 10, Antonín Dvořák 8, Karel Klosterman 10, Pavel Šafařík 11, biskup Jirsík 15. O všechny vzácné plody jejich ducha byli bychom zkráceni, kdyby rodiče těchto slavných synů a dcer národa, většinou velmi chudí, byli si počínali tak, jak mnozí manželé dnešní!

Také vynikající svatí a světice bývají požehnáním chudých mnohodětných rodin. Sv. Pavel od Kříže měl 15 sourozenců, sv. Benedikt Labre 14, sv. Klement Maria Hofbauer 11, sv. Kateřina Sienská dokonce 23, sv. Terezie Ježíškova byla poslední z devíti dítek a matka její byla chorá. Jaké slávy zbavena by byla její rodina a celý svět, kdyby byla z obavy o své zdraví odmítla přijmouti od Boha toto požehnané dítě!

Mnozí, propadnuvše zcela názorům materialistickým, nepokládají za hřích dokonce utratiti klíčí již život, a toto zlo hrozivě se rozmohlo. Původcem lidského života je Bůh. On mohl stvořiti každého člověka přímo, ale poctil muže a ženu důstojností, aby byli účastni jeho tvůrčího díla. Sám se jako by zavázal, že jsou-li splněny jisté fysické předpoklady, zasáhne svým tvůrčím konem a stvoří nesmrtelnou duši, která právě je příčinou, že vzniká pod srdcem matčiným nový život. V té chvíli již je zde dítě, které má právo na život a na veškerou péči svých rodičů a na plnou ochranu státních zákonů. Násilné maření takto klíčího života nelze označiti jiným slovem než vražda. A je to vražda nevinného, bezbranného a spáchaná těmi, od nichž se mu mělo dostati všestranné péče. Takovému ubohému dítěti zavírá se nejen brána života pozemského, nýbrž i nebeského, k němuž mělo získati přístup svatým křtem.

Není dosti přísných trestů na osoby, jež k tomuto vraždění nevinátek se propůjčují a napomáhají.

V denních listech, drazí věřící, jste mohli čísti poslední dobou hrozně statistiky, z nichž vychází najevo, že rakví v našem národě povážlivě přibývá oproti počtu kolébek. Podle statistiky z roku 1937 musilo by připadati na tisíc obyvatel aspoň 18 narozených, aby se vyrovnal počet úmrtí, kdežto připadá jich na 1000 obyvatel pouhých 13. Kdyby toto ničení národa postupovalo dále, pak za několik desetiletí nebudeme již potřebovati ani nejmenšího životního prostoru, a to proto, že národa českého již nebude — bude se ho jen vzpomínati jako vymřelého.

Těm, kdož litují dítek, jež by se měly naroditi k strádání a bídě, dlužno říci: Nerodíme se pro život pozemský, nýbrž je nám připraven věčný životní prostor v říši nebeské. A byť kdo zde žil sebe kratší dobu a sebevíce trpěl, nebude litovati, že se narodil, dospěje-li onoho vznešeného cíle, patření na Boha, a děkovati bude věčně Bohu, že ho k slávě nebeské přivedl, třeba cestou utrpení, a žehnati bude i těm, kteří mu ke zrození a k životu věčnému dopomohli.

Ostatně vláda našeho státu a Národní souručenství v čele se státním prezidentem Drem Emilem Háchou podniká vážné kroky, aby byla zajištěna pomoc rodinám s větším počtem dětí a umožněno bylo mladým lidem zakládati rodiny. Řada odborných znalců sociálních otázek připravila již konkrétní návrhy, o jejichž uskutečnění bude třeba rychle a usilovně pracovati. V těchto věcech nelze ovšem připustiti k slovu

ty, jejichž minulost nepodává záruky křesťanského smýšlení, nebo jejichž život je znamenan zpronevěrou posvátným zákonům manželským.

Všichni jsme povoláni k součinnosti na záchranu a zachování národa, t. j. každého otce, každé matky, každého jinocha, každé dívky, každého dítěte, i dítěte nezrozeného. Kdož mají děti, jsou povinni pečovat o jejich řádnou křesťanskou výchovu, kdo dětmi nejsou obdařeni neb žijí ve stavu svobodném, jsou zákonem křesťanské lásky vázání pomáhati rodinám sociálně slabým. »Cokoliv jste učinili jednomu z nejmenších mých, mně jste učinili,« prohlašuje slavnostně věčný Odplatitel Ježíš Kristus.

Promluvil jsem, drazí věřící, o těchto choulostivých otázkách zcela otevřeně, poněvadž také zlo se páše a pohoršení se dává zcela veřejně. Očekávám, že tato má slova budou přijata s porozuměním a ochotou, neboť tlumočím jen vůli samého všemohoucího Boha a nerad bych si někdy vyčítal: »Běda mně, že jsem mlčel.«

Měsíc květen vrcholí svátkem Panny Marie »Prostřednice všech milostí«. Zasloužíme této své Královně a Matce v ten den sebe i celý národ a doufejme pevně, že tato předobrá naše Matka, jejíž péči nás svěřil umírající Spasitel, vymůže nám veškeré potřebné pomoci, abychom překonali všechny nesnáze a beze strachu o zítřek, se svatou radostí mohli plnit úkoly, k nimž nás všemohoucí Bůh povolal.

K tomu vám všem, drahým otcům a matkám, synům i dcerám z té duše žehnám ve jménu všemohoucího a dobrotivého Boha, † Otce, i † Syna, i † Ducha Svatého. Amen.

V Praze, v měsíci květnu 1939.

† Karel kardinál Kašpar,
kníže arcibiskup pražský.